

Lidia PRISAC

Str. Armenească din Chișinău în perpetuarea imaginii identitare

Chișinăul, asemeni unui șir de orașe precum ar fi Bucureștiul, Cernăuțiul, Lvovul, Kievul, Rostovul-pe-Don, Moscova dar și Sankt Petersburgul, au găzduit însemnate comunități de armeni, existența cărora și-a lăsat amprenta asupra geografiei urbane a orașului.

Unul dintre asemenea marcaje este și str. Armenească, cu o lungime de 1,8 km din partea centrală a capitalei Republicii Moldova.

La începutul secolului al XIX-lea, când spațiul dintre Prut și Nistru a fost anexat la imperiul Rus, iar noua provincie – Basarabia – a primit un șir de privilegii, inclusiv, comerciale, numărul armenilor în această regiune crește semnificativ. Astfel, în Chișinău, prin anii 1819–1820 comunitatea armeană număra 116 familii, care plăteau 1740 lei bir și 1044 lei prestații locale. Nu excludem faptul că denumirea str. Armenești ar fi pornit de la aceste familii stabilite aici, deoarece numele de Armenească i se atribuie cam în aceeași perioadă de negustorii și meseriașii armeni. Planul orașului vechi consemna regiunea str. Armenești cu denumirea rusească *Armeanskoe podvorie*, adică curtea armenească. În această zonă se afla reședința episcopatului împreună cu mai multe case ale armenilor. Deși în a doua jumătate

a secolului al XIX-lea o bună parte din case și reședința au fost mistuite de un incendiu, precum și afectate în al Doilea Război Mondial, totuși, până astăzi s-au păstrat câteva clădiri din acea perioadă.

Pe tot parcursul secolului al XIX-lea numele străzii a fost Armeană, ulterior când Basarabia devine parte componentă a României Întregite, un timp strada s-a numit Cetatea Albă, iar apoi a fost numită în cinstea mareșalului italian Piero Badolio. În urma războiului străzii i s-a redat numele de Armenească.

Astăzi, str. Armenească din Chișinău figurează în categoria simbolurilor care „povestesc” nu doar relația dintre timp și istorie, dar și istoria devenirii unei țări în care s-a înscris comunitatea armeană. Deși de la o etapă la alta această comunitate s-a subțiat constant, fiind suplinită cu noi reprezentanți, mai ales în perioada sovietică dar și post-sovietică, aceștia nu întârzie să se regăsească imaginar în strada cu același nume dat de predecesorii lor. Astfel, str. Armenească a devenit un loc care marchează nu doar „hărțile invizibile ale imaginarului colectivității armene”, ci și imaginarul unei societăți în ansamblu, pentru care „locul memoriei” str. Armenești trezește curiozitatea trecutului, influențează pe nesimțite prezentul, dar și modelează într-un fel viitorul.

Pornim de la aserțiunea istoricului francez Pierre Nora că „lieux de mémoire” (în cazul nostru str. Armenească din Chișinău) nu doar contribuie semnificativ, prin simpla ei prezență, la întipărirea în memoria noastră colectivă a unor fragmente de istorie, ci și oferă valori identitar-culturale pentru toate grupurile societăți. Astfel, comunicarea pe care o propunem își dorește prezentarea str. Armenești din Chișinău ca și marcator al imaginarului unei comunități cu același nume.

Pentru constituirea tabloului acestui subiect s-a apelat atât la literatura de specialitate, sursele documentare, plasate în Arhiva Națională a Republicii Moldova, cât și la metoda istoriei orale, care ne-a permis să completăm unele lacune și să redăm percepția străzii asupra imaginarului comunității armene din Moldova din cadrul temporal actual.